Ugnius BUDVYDAS

VIEŠVILĖS KAPINYNO TYRINĖJIMAI

1998 ir 1999 m. TIM atliko žvalgomuosius tyrinėjimus spėjamoje Viešvilės (Jurbarko r., Viešvilės sen.) kapinyno teritorijoje. Tyrinėjimų tikslas buvo patikslinti šio objekto vietą.

Viešvilės kapinynas archeologinėje literatūroje minimas nuo XX a. pradžios. VDKM muziejuje saugoma apie 50 iš čia patekusių dirbinių, datuojamų X–XI a. 1972 m. kapinynas buvo įrašytas į Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašą (AR 273), jam suteiktas Respublikinės reikšmės paminklo statusas. Nustatyta numanoma šio kapinyno teritorija – į PR nuo Viešvilės miestelio, apie 300 m į P nuo kelio Jurbarkas–Viešvilė esančioje kalvoje.

1997 m. VU Istorijos fakulteto studentė R. Šašytė, palaikiusi ryšius su Vokietijoje gyvenančiu išeiviu iš Viešvilės Hancu Enhardtu von Knoblochu, suteikė informacijos apie šio paminklo galimą lokalizaciją. Anot H.-E. von Knoblocho atsiminimų, minėtieji radiniai buvo aptikti dešiniajame Viešvilės upės krante esančioje kalvoje, vadinamoje Švedų kalnu (Schwedenberg). 1930 m. čia dar buvusi lentpjūvė.

1998 ir 1999 m., remiantis 1937 m. kartografine medžiaga, buvo žvalgyta apie 1 km į PV nuo Viešvilės miestelio esanti kalva, šiuo metu apleisto Ridekalnio gamybinio komplekso teritorijoje. Kalva 70×80 m dydžio, P ir R kalvos šlaitai statūs – nukasti, 2,5–5 m aukščio. Kalvos P dalyje stovi apleistas kiaulidės pastatas, aukščiausioje vietoje – vandentiekio bokštas. Spėjamoje kapinyno teritorijoje ištirta 64 m² (9 perkasos), kapų neaptikta. Tačiau maišytame žemės sluoksnyje, greta XX a. buitinių daiktų, statybinių medžiagų, 30–55 cm gylyje rasti iš suardytų degintinių kapų atsitiktinai patekę X–XI a. radiniai: 3 žalvarinių vytinių antkaklių fragmentai, nuo ugnies apsilydžiusi trikampio pjūvio apyrankė, molinis verpstukas, 2 geležinės sagtys, ietigalio (?) bei šukės fragmentai. Po maišytos žemės sluoksniu aptikti pirminės velėnos bei nejudinto geltono smėlio sluoksniai.

1999 m. atlikti žvalgomieji tyrinėjimai PR Viešvilės miestelio dalyje esančio kapinyno (AR 273) teritorijoje, ištirtas 20 m² plotas, kapų bei atsitiktinių radinių neaptikta. Tai tik supustyta medžiais apaugusi smėlio kopa.

Ekspedicijų metu patikslinta tikriausiai jau sunaikinto X–XI a. Viešvilės kapinyno vieta. Kapinynas buvęs 1 km į PV nuo miestelio, apie 100 m į Š nuo Viešvilės (Nemunėlio) upės, buvusio Ridekalnio gamybinio komplekso teritorijoje esančioje kalvoje.

Ugnius BUDVYDAS

Excavations in Viešvilė burial ground

A survey was carried out by the TMH in the territory of supposed Viešvilė (Jurbarkas district) burial ground in 1998 and 1999. The area of 64 m² was explored. A few chance finds from destroyed cremations dating to the 10th-11th century were uncovered.

Gytis GRIŽAS

ZAPSĖS KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1998 M.

1998 m. LNM archeologinė ekspedicija tęsė akmens amžiaus gyvenvietės ir III–V a. kapinyno bei VI–VIII a. gyvenvietės prie Zapsės upės tyrinėjimus (Lazdijų r.). Ištirtas 109 m² plotas, aptiktas vienas griautinis kapas, kelios duobės ir pora akmenų krūsnių. Pirmas degintinis kapas rastas 1992 m. (žr. *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 152–153), 3 griautiniai kapai aptikti 1995 m. (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 109–110), o 1996–1997 m. ištirti dar 8 kapai (žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 195–198).

1998 m. rastas tik vienas griautinis kapas Nr. 13. Jis 15 m nutolęs ŠR kryptimi nuo kapų Nr. 1 ir Nr. 2. Duobės kontūras išryškėjo 30 cm gylyje po juodu VI a. gyvenvietės kultūriniu sluoksniu. Kapas orientuotas ŠV–PR kryptimi, ištęsto ovalo formos, 200×60 cm dydžio.

50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus pasirodžius duobės kontūrui, ŠV gale, prie duobės Š kraštinės, pastebėti lyg neužbaigtu ovalu išsidėstę angliukai. Pasirodė, kad tai iki 5 cm storio išlenktos medinės sienelės. Radinys panašus į medinio samtelio liekanas. Jis išdrožtas iš vieno medžio, vidinė samtelio pusė visiškai suanglėjusi, sienelių išorinė pusė ir išlikusios rankenos fragmentas nepaliesti ugnies.

Tame pačiame lygyje gulėjo 2-jų suanglėjusių medžių dalys, viena 20×20 cm ties duobės viduriu, kita – 30×10 cm duobės R gale.